

ДО КАНДИДАТИТЕ ЗА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ В БЪЛГАРСКИЯ И В ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

Контролът върху тютюнопушенето - важен приоритет за Българския и Европейския Парламент

С приближаването на предстоящите избори за Български и Европейски парламент, и Световния ден без тютюнопушене - 31 май, организациите от Коалиция за живот без тютюнев дим и другите членове на Европейската мрежа за превенция на тютюнопушенето (ENSP), Ви **призовават да дадете приоритет на контрола на тютюнопушенето в платформата на предизборната Ви кампания и политическия Ви дневен ред.** Справянето с употребата на тютюн остава значително предизвикателство за общественото здраве в цяла Европа, включително и в България. Протягаме Ви ръка, за да отговорим заедно на належащата загриженост за здравето и благосъстоянието на европейските граждани и по-специално младежта - от една страна, и запазването на околната среда - от друга.

Консумацията на тютюн продължава да нанася големи щети на отделния човек, на семействата и общностите, като води до инвалидизация и преждевременна смърт. Това е най-големият предотвратим риск за здравето и все още най-важната причина за преждевременна смърт в Европейския съюз, отговорна за близо 700 000 смъртни случая всяка година. За България цифрата е близо 20 000.

Около 50% от пушачите умират средно 14 години по-рано. В същото време консумацията на тютюн продължава да бъде водещата причина за онкологични заболявания, като 27% от всички видове рак се дължат на употребата на тютюн.¹ Според специалното проучване на "Евробарометър 506" нивата на тютюнопушене през 2020 г. остават постоянно високи в целия ЕС (25%) и все още голям брой младежи (21%) започват да пушат. Премахването на употребата на тютюн може да предотврати девет от всеки десет случая на рак на белия дроб.² За сравнение - данните за България показват, че пушенето е 38%, а при младежите - 29%!³

¹ Europe's Beating Cancer Plan, Communication from the commission to the European Parliament and the Council.

² European Commission. "Attitudes of Europeans Towards Tobacco and Electronic Cigarettes. Special Eurobarometer 506." 2021.

³ Пак там

Последното изследване на ООН за здравните навици на децата в училищна възраст в Европа, Азия и Канада за периода 2021-2022 г. (HBSC)⁴ показва стряскащи резултати за България - при 11-годишните момчета сме на първо място по пушене с 18% (1% в Ирландия), при 13-годишните сме безусловно на първо място - и при момчетата, и при момчетата с 11%, съответно 13%, а при 15-годишните пушенето достига до 41% при девойките и 39% при юношите, като делим първото място с Дания. Подобни са резултатите и по отношение употребата на електронни цигари и канабис, като при всяко последващо изследване ръстът на тези резултати се увеличава.

През последните няколко години пандемията от COVID-19 имаше опустошително глобално въздействие. Според Световната здравна организация към 7 април 2024 г. има над 775 милиона потвърдени случая на COVID-19 и 7 милиона смъртни случая по света. Ако съпоставим тези цифри със смъртните случаи, причинени от консумация на тютюн ще видим, че **всяка година тютюнът убива повече от 8 милиона души по света.** Над 7 милиона от тези смъртни случаи са резултат от пряка употреба на тютюн, докато близо 1,2 милиона се дължат на излагане на вторичен дим. Въпреки че пандемията от COVID-19 има незабавно и видимо въздействие върху общественото здраве, изключително важно е да се признае, че тютюнопушенето продължава да представлява много сериозна заплаха за здравето и води до много по-голям брой смъртни случаи от тези, приписвани на вируса. **Това сравнение показва мащаба на проблема и подчертава значението на продължаващите усилия за повишаване на осведомеността, предотвратяване и отказване от тютюнопушене.**

Разпространението на ежедневната консумация на тютюн остава високо сред пушачите, сред потребителите на електронни цигари и на нагреваеми тютюневи изделия, като приблизително 89% използват поне един тютюнев продукт дневно.² Значителна част от потребителите на електронни цигари и нагреваеми тютюневи изделия прилагат „двойна употреба“, комбинирайки тези по-нови продукти с традиционните.² Въпреки усилията за контрол на тютюна, индустрията продължава да задълбочава пристрастяването, болестите и вредите за околната среда.

Младежите са особено уязвими от тактиката на индустрията, която включва агресивни маркетингови кампании, насочени към подрастващите и популяризиране на ароматизираните продукти. Маркетингът играе основна роля при оформянето на възприятията, а фактори като липсата на предупреждения за здравето и наличието на различни овкусители и аромати увеличават вероятността младите хора да опитат новите продукти.²

Продължават да съществуват предизвикателства пред ефективното регулиране на рекламата, промоцията и спонсорството, особено в интернет и социалните медийни платформи, където контролът остава сложен и на практика неосъществим. Затруднено е и точното класифициране на нови или иновативни продукти, като устройства за нагряване на тютюн, алтернативи на никотин като никотинови торбички (паучове), билкови продукти и овкусители, тъй като те размиват границите между традиционните тютюневи изделия и новите продукти.⁵ **Наше общо задължение е да се запълнят празнотите в законодателството, свързани с популяризирането на тези нови продукти и да се защити интереса на бъдещите поколения.**

⁴ Report HBSC 2024 - [A focus on adolescent substance use in Europe, central Asia and Canada | HBSC study](#)

⁵ European Commission, Directorate-General for Health and Food Safety, et al. Study on Smoke-Free Environments and Advertising of Tobacco and Related Products – Executive Summary. Publications Office, 2021.

През 2021 г. Европейският съюз прие **Европейски план за борба с рака** с амбициозната цел да създаде **поколение без тютюн в Европа до 2040 г.**, с употреба на тютюн под 5%. За да реализира тази визия, ЕС очерта политики, насочени към различни аспекти на контрола върху тютюна, включително данъчно облагане, трансгранични продажби, регулации за опаковане, ограничения за аромати и онлайн маркетинг. Преразглеждането и приемането на редица мерки за контрол на тютюна обаче не беше извършено и актуализирането на пътната карта за изпълнение не предостави информация за следващи стъпки.

49-то Народно събрание прие увеличаване акциза на тютюневите и свързаните с тях изделия, но то беше толкова незначително, че не се отрази на потреблението. Външната реклама и рекламата в местата за продажба продължават да привличат младите хора. Не са осигурени достатъчно възможности за подпомагане отказването от никотиновата зависимост. Контролът по съществуващото законодателство е неефективен. Националната здравна стратегия, която включва цели и дейности за ограничаване на тютюнопушенето, така и не беше приета от 49-тия Парламент.

Ключови области, в които Вашето застъпничество и лидерство могат да имат трансформиращо въздействие:

- 1. Въвеждане на по-ефективно законодателство за контрол на тютюна:** Застъпвайте се за внедряването и прилагането на всеобхватни политики за контрол на тютюна, посочени в на Рамковата конвенция на СЗО за контрол на тютюна, включително пълна забрана за реклама и промоция на тютюневи изделия и спонсорство от страна на тютюневата индустрия, ефективно прилагане на забраната за пушене на обществени места, както и мерки за въвеждане на “опростена опаковка” на тютюневите изделия.
- 2. Подпомагане на програми за превенция и отказване от тютюнопушенето:** Разпределете ресурси за разработването и прилагането на основани на доказателства инициативи за превенция и спиране на тютюнопушенето, като се използват средствата от акцизите, съгласно Закона за здравето.
- 3. Защита на децата и младите хора:** Подкрепете усилията за предотвратяване започването на тютюнопушене от страна на младите чрез прилагане на мерки като въвеждане на действащо здравно образование, повишаване акциза на всички тютюневи и никотинови изделия, постоянно повишаване на минималната възраст за закупуването им, ограничаване на достъпа до ароматизирани тютюневи и никотинови изделия.
- 4. Насърчаване на общественото здраве:** Застъпвайте се за политики и инициативи, които дават приоритет на общественото здраве пред интересите на тютюневата индустрия, включително мерки за противодействие на вмешателството на индустрията в усилията за контрол на тютюна и насърчаване на прозрачността в процесите на създаване на политики.
- 5. Защита интересите на околната среда от вредното въздействие на тютюневата индустрия и нейните продукти** - от отглеждането на растението тютюн, до замърсяването с един от най-опасните и нерециклируеми пластмасови замърсители - цигарените филтри.

Като направите контрола върху тютюнопушенето приоритет във Вашата кампания и евентуален мандат в Българския или Европейския парламент, Вие ще демонстрирате своя ангажимент за подобряване на здравето и благосъстоянието на европейските граждани и ще допринесете за напредъка на общественото здраве в регионален мащаб.

Апелираме към кандидатите за Евродепутати да подпишат и кампанията [#OneMinuteOneLife](#) инициирана от Европейската организация за “Партньорство без тютюнев дим” (Smoke Free Partnership), доколкото в Европа всяка минута тютюнопушенето убива един човешки живот!

Очакваме също така да споделите Вашите мисли, разбирания, идеи и ангажименти по поставените въпроси!

УВАЖАЕМИ КАНДИДАТИ ЗА ЕВРОДЕПУТАТИ И ДЕПУТАТИ В НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ НА БЪЛГАРИЯ,

Ние Ви благодарим, че обмислихте този важен въпрос и Ви насърчаваме да включите контрола върху употребата на тютюневите и никотиновите изделия в платформата на Вашата кампания и във Вашата бъдеща дейност, докато се стремите да представлявате интересите на Вашите избиратели в Европейския и Българския парламент.

С уважение,

Д-р Гергана Гешанова

Председател на Коалиция за живот без тютюнев дим

+359 882 37 4000

ggeshanova@gmail.com

www.coalition.bezdim.org